

Değerlemeler

Zehirlenme vak'alarında eczacının vazifeleri *

E. ONAT

(İstanbul Üniversitesi Eczacı Okulu Farmasötik Kimya Enstitüsü)

Son zamanlarda ilim ve tekniğin sür'atle gelişmesi neticesi bulaşıcı hastalıklara karşı keşfedilen aşular, antibiyotikler ve birçok yeni ilaçlar ilüm nisbetinin azalmasına sebep olmuştur. Fakat bu keşiflerle beraber günlük hayatımızda mühim rol oynayan kuvvetli toksik, kimyevî maddeler de ortaya çıkmıştır. Bunlar mayi temizleyiciler, boyalar, cilâlar, deterjanlar, sabunlar, kozmetikler, dezenfektanlar ve ensektisidlerin müessir maddeleri olup, yanlış kullanılma neticesi zehirlenmelere sebep olmaktadır. Gerek ilaçlarla, gerekse bu tip maddelerle zehirlenmelerden çoğunun beş yaşından küçük çocuklarda görüldüğü istatistik neticelerinden anlaşılmıştır.

Zehirlenme vak'alarını önlemenin ilk çaresi, ebeveynleri bu hususta ikaz etmektir ki bu, eczacının mühim vazifelerinden biridir. Müşteriye ilâcı verdikten ve kullanılış şeklini izah ettikten sonra aşağıdaki hususlara dikkati çeker; bu mevzuda herkesin ehemmiyetle üzerinde duracağı noktalar:

İlaçları ve zehirli bütün maddeleri çocukların yetişemeyeceği yerlere koymak.

Yiyecek olmayan maddeleri yemek dolabına koymamak.

Bütün zehirli maddeleri orijinal kutularında saklamak, etiketsiz kaplara koymamak.

Bozulan ilaçları çocukların bulamayacağı şekilde imha etmek.

Çocuklara tatlı ve güzel renkli ilaçlar verirken bunların şeker olmayıp ilaç olduklarını hatırlatmak.

İlaçları kullanmadan evvel etiketlerini mutlaka okumak.

Ayrıca bunlar bir broşür halinde bastırılarak halka dağıtılmalıdır. Amerikada bu maksatla zehir kontrol merkezleri açılmıştır. Bu merkezlere müracaat eden şahsa derhal ilk yardım yapılır. Bunlar her türlü vak'anın kayıtlarını muntazam bir şekilde saklarlar ve istatistikler yaparlar.

* J. Am. Ph. Assoc. Pr. Pharmacy Ed. 21, No: 3 122-161 (1960)

Eczacının öğretici vazifesi mevzii olmamalı; konuşmalar, piyesler, azete ve radyo yayınları ile umumileştirilmelidir. Ani bir vak'ada kendisine müracaat eden şahsa derhal ilk yardımı yapmalı ve alâkalı doktora gitmesi için yol göstermelidir.

Eczacı daima hekimin yardımcısı olmalıdır. Zehirlenme vak'a ve roblemlerini ve bunlarla karşılaştığında ne yapılması gerektiğini tamamen bilmeli, toksisite ve kullanılan antidotlar hakkında bilgisini genişletmelidir. İcabında alâkalı kitaplara müracaat ederek hekime gerekli alûmatı verebilmelidir. Aynı zamanda muhtelif zehirlenmelerde kullanılan antidotların listesini hazırlamalıdır.

Bunlardan başka eczacının gönüllü olarak vazifelenmesi gerekir: Zehirlenen şahsı evinde ziyaret ederek onu teskin etmeli; etrafındakilerin ilayacağı şekilde basit tavsiyelerde bulunmalı; vak'aya sebebiyet veren zehirin ne şekilde, nasıl bir kaptaki bulunduğu ve kutusunun orijinal olup olmadığını araştırmalı; zehirin toksisitesi hakkında malûmat toplamalıdır. Bütün bunlar şahsın tedavisine ve vak'anın aydınlanmasına yardım eder. Ayrıca bu vak'alar türlü yayınlara halka duyurulmalıdır.

Amerikada eczacılar cemiyeti ile tıp cemiyeti ve eczacılar cemiyeti mevzii zehir kontrol merkezi arasında irtibat temin etmesi bakımından eczacının mühim rolü vardır; bu suretle zehir kontrol merkezinin işmesine yardım eder. Evvelâ zehirlenme vak'alarında umumun ve mensuplarının dikkatini çekerek bir zehir kontrol merkezi kurmasını uyandırır ve harekete getirir.

Zehirlenme vak'alarını mümkün olduğu kadar önlemek maksadıyla kapaklarının açılırken ses çıkaracak şekilde, etiketlerin karanlıkta görülebilmesi için parlak olması fikirleri ileri sürülmüştür. Bundan başı şişe üzerine maddenin özelliğine göre muhtelif renkte "TUTUŞUR", "AKICI", "ZEHİR" v.s. gibi etiketler; hatta "Kullanmadan etiketi yunuz", "Çocuklardan uzak bulundurunuz" şeklinde ihtarların da etiket olarak konması çok yerinde tedbirlere dendir. Ayrıca ilâç olan zehirli maddelere de aynı şekilde etiket koymak icabeder.

Eczacılık, cemiyet sağlığının korunmasında daima önder olmuştur. acı, öğreterek, yardımcı olarak ve nihayet gönüllü vazife alarak bütün retleriyle zehirlenme vak'alarına karşı gelmeğe çalışmalıdır.